

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW OBRONY NARODOWEJ ORAZ PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 16 stycznia 1973 r.

w sprawie orzekania o inwalidztwie żołnierzy zawodowych.

Na podstawie art. 18 ust. 3 i art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 341) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Zasady orzekania o inwalidztwie.

§ 1. Inwalidą jest żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej, który ze względu na stan zdrowia został uznany za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej i jest całkowicie lub częściowo niezdolny do wykonywania zatrudnienia z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu.

§ 2. Za niezdolność do wykonywania zatrudnienia uważa się niezdolność do wykonywania zarobkowej pracy fizycznej lub umysłowej w warunkach przewidzianych dla pracowników, którzy nie są inwalidami.

§ 3. 1. Za stałe naruszenie sprawności organizmu uważa się takie naruszenie sprawności, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nie rokujące poprawy według wiedzy lekarskiej.

2. Za długotrwałe naruszenie sprawności organizmu uważa się takie naruszenie sprawności, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekracza-

jący 6 miesięcy, mogące jednak ulec poprawie według wiedzy lekarskiej.

§ 4. 1. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia żołnierzy uznanych za niezdolnych do zawodowej służby wojskowej bierze się pod uwagę, czy i jakie prace mogliby wykonywać przy wykorzystaniu częściowej zdolności do pracy oraz posiadanych kwalifikacji ogólnych i przygotowania zawodowego.

2. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia inwalidów zatrudnionych w warunkach szczególnych, specjalnych lub chronionych bierze się pod uwagę, czy zdolność ta może być zachowana wyłącznie w tych warunkach.

§ 5. Ustalenie wstecznej daty lub wstecznego okresu powstania inwalidztwa następuje na podstawie dokumentacji pochodzącej z tego okresu.

Rozdział 2

Zaliczanie do jednej z grup inwalidów i ustalanie związku inwalidztwa ze służbą wojskową.

§ 6. Do III grupy inwalidów zalicza się żołnierzy uznanych za niezdolnych do zawodowej służby wojskowej, którzy są jednak zdolni do wykonywania zatrudnienia przy wykorzystaniu częściowej zdolności do pracy oraz

posiadanych kwalifikacji ogólnych i przygotowania zawodowego.

§ 7. 1. Do II grupy inwalidów zalicza się żołnierzy uznanych za niezdolnych do zawodowej służby wojskowej, którzy są także całkowicie niezdolni do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia.

2. Zdolność do wykonywania zatrudnienia w warunkach specjalnie stworzonych lub na specjalnym stanowisku pracy nie stanowi przeszkody do zaliczenia do II grupy inwalidów.

§ 8. 1. Do I grupy inwalidów zalicza się żołnierzy uznanych za niezdolnych do zawodowej służby wojskowej, którzy są także całkowicie niezdolni do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia i ponadto wymagają opieki innej osoby.

2. Zdolność do wykonywania niektórych rodzajów zajęć w specjalnie przystosowanych indywidualnych warunkach (praca niewidomych w specjalnych dla nich przystosowanych spółdzielniach inwalidzkich, praca nakładcza inwalidów nie mogących samodzielnie poruszać się itp.) nie stanowi przeszkody do zaliczenia do I grupy inwalidów.

§ 9. 1. Za stan wymagający opieki innej osoby w rozumieniu § 8 ust. 1 uważa się:

- 1) choroby obłężne trwające dłużej niż 6 miesięcy,
- 2) choroby psychiczne grożące niebezpieczeństwem dla otoczenia lub samego chorego,
- 3) inne choroby i kalectwa pozbawiające chorego możliwości samodzielnego zaspokojenia niezbędnych potrzeb życia codziennego (przyjmowania pokarmów, załatwiania czynności fizjologicznych, mycia, ubierania się itp.),
- 4) niemożność samodzielnego poruszania się w domu.

2. Za wymagające stałej opieki innej osoby uważa się także:

- 1) osoby o zupełnym braku wzroku,
- 2) osoby, u których ostrość wzroku nie przekracza $\frac{3}{600}$ lub $\frac{10}{2000}$ Snellen w lepszym oku za pomocą szkieł wyrównujących wadę wzroku,
- 3) osoby o polu widzenia ograniczonym do przestrzeni zawartej w 20 stopniach.

3. Potrzeba opieki innej osoby w stanach zaostrenia przewlekłych chorób lub powikłań wad cielesnych (kalectw), trwających przez okres nie przekraczający 6 miesięcy, nie stanowi podstawy do zaliczenia do I grupy inwalidów.

§ 10. Przy orzekaniu o inwalidztwie żołnierzy zawodowych wojskowe komisje lekarskie obowiązane są w szczególności do:

- 1) stwierdzenia, czy nastąpiła utrata zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz czy istnieje zdolność do wykonywania zatrudnienia,
- 2) określenia grupy inwalidów, do której żołnierz ma być zaliczony,
- 3) ustalenia daty lub okresu powstania inwalidztwa,
- 4) ustalenia, czy inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową,
- 5) ustalenia, czy zachodzi potrzeba leczenia, protezowania lub szkolenia przysposabiającego do pracy,
- 6) ustalenia wskazań i przeciwwskazań dotyczących zatrudnienia inwalidów,
- 7) ustalenia terminu badania kontrolnego.

Rozdział 3

Badania kontrolne inwalidów.

§ 11. 1. Pierwsze badanie kontrolne inwalidy przeprowadza się po upływie trzech lat od wydania orzeczenia o inwalidztwie, a kolejne badania kontrolne w zasadzie co dwa lata.

2. Wojskowa komisja lekarska wyznacza termin badania kontrolnego w okresie wcześniejszym, jeżeli zachodzi przypuszczenie, że ustalona w orzeczeniu grupa inwalidzka może ulec zmianie przed upływem terminów określonych w ust. 1.

3. Można orzec o zbędności badania kontrolnego lub ustalić termin tego badania po okresie dłuższym, jeżeli przebieg choroby powodującej inwalidztwo wskazuje, że zmiana ustalonej w orzeczeniu grupy inwalidzkiej nie nastąpi w ogóle lub może nastąpić po okresie dłuższym niż trzy lub dwa lata.

§ 12. Podczas badania kontrolnego inwalidy ocenia się:

- 1) czy choroba lub ułomności uzasadniająca uznanie żołnierza za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej nadal istnieją,
- 2) czy inwalidztwo nadal istnieje i czy pozostaje ono nadal w związku ze służbą wojskową,
- 3) czy osoba zaliczona do I grupy inwalidów wymaga nadal opieki innej osoby,
- 4) czy osoba zaliczona do I lub II grupy inwalidów jest nadal niezdolna do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia.

§ 13. Nie przeprowadza się badań kontrolnych osób zaliczonych do III lub II grupy inwalidów, jeżeli:

- 1) inwalidztwo powstało z powodu chorób lub wad cielesnych (kalectw), przy których stwierdzeniu nie poddaje się inwalidów badaniom kontrolnym stosownie do przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
- 2) inwalidztwo powstało z innych przyczyn niż wskutek urazu, a osoby te ukończyły 55 lat życia,
- 3) inwalidztwo trwa dłużej niż 15 lat.

§ 14. 1. Przepisy § 11 i 13 nie ograniczają uprawnień inwalidy do zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie badania w celu zaliczenia do innej grupy inwalidzkiej.

2. Badanie kontrolne przed upływem roku od wydania przez wojskową komisję lekarską ostatecznego orzeczenia może być przeprowadzone, jeżeli lekarz wojskowego lub społecznego zakładu służby zdrowia albo zakładu służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych stwierdził zaświadczeniem istotne pogorszenie stanu zdrowia.

Rozdział 4

Ustalanie związku śmierci ze służbą wojskową.

§ 15. 1. Związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza ustala właściwa wojskowa komisja lekarska na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę.

2. Związek śmierci emeryta lub rencisty ustala właściwa wojskowa komisja lekarska na wniosek wojskowego organu emerytalnego.

Rozdział 5

Właściwość i tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich.

§ 16. O inwalidztwie żołnierzy zawodowych oraz o związku inwalidztwa lub śmierci ze służbą wojskową orzekają garnizonowe wojskowe komisje lekarskie lub wojskowe komisje lekarskie okręgów wojskowych (równorzędne) — w zależności od posiadanego przez żołnierza stopnia wojskowego i zajmowanego stanowiska służbowego.

§ 17. Wojskowe komisje lekarskie okręgów wojskowych (równorzędne) rozpatrują również odwołania od orzeczeń wydanych przez garnizonowe wojskowe komisje lekarskie.

§ 18. 1. Centralna Wojskowa Komisja Lekarska rozpatruje odwołania od orzeczeń wydanych przez wojskowe komisje lekarskie okręgów wojskowych (równorzędnych) oraz sprawuje nadzór nad działalnością wojskowych komisji lekarskich w zakresie orzekania o inwalidztwie żołnierzy zawodowych.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, w szczególności obejmuje:

- 1) czuwanie nad prawidłowym i jednolitym stosowaniem przepisów z zakresu orzecznictwa inwalidzkiego przez wojskowe komisje lekarskie,
- 2) udzielanie wytycznych oraz wyjaśnień w zakresie orzecznictwa inwalidzkiego,
- 3) prawo kwestionowania i przedstawiania Szefowi Służby Zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej orzeczeń wojskowych komisji lekarskich, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub przepisami prawa,
- 4) prawo zlecenia badań wojskowym komisjom lekarskim niezależnie od ich obszaru działania.

3. Zakwestionowanie orzeczenia nie wstrzymuje wykonania i wykonania decyzji opartej na tym orzeczeniu do czasu jego zmiany.

§ 19. 1. Wojskowa komisja lekarska wydaje orzeczenie na podstawie bezpośredniego badania żołnierza oraz na podstawie dokumentacji lekarskiej i innych dokumentów dotyczących w szczególności przebiegu i warunków pełnienia służby wojskowej.

2. Jeżeli wojskowa komisja lekarska uzna to za uzasadnione, może:

- 1) orzec o istnieniu inwalidztwa również bez badania żołnierza, na podstawie posiadanej dokumentacji lekarskiej,
- 2) skierować żołnierza na badanie dodatkowe lub specjalistyczne albo obserwację szpitalną,
- 3) zbadać warunki, w jakich żołnierz pełnił zawodową służbę wojskową,
- 4) zażądać uzupełniającej dokumentacji.

§ 20. 1. Orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej wymagają do swej ważności większości głosów członków komisji.

2. Członek wojskowej komisji lekarskiej nie zgadzający się ze stanowiskiem większości może zgłosić na piśmie swoje odrębne zdanie wraz z uzasadnieniem. O zgłoszeniu odrębnego zdania dokonuje się adnotacji na orzeczeniu.

§ 21. 1. Orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej powinno zawierać:

- 1) dokładny opis stanu zdrowia z rozpoznaniem lekarskim,
- 2) ustalenia w sprawie zdolności do służby wojskowej,
- 3) zaliczenie lub odmowę zaliczenia do jednej z grup inwalidów,
- 4) ustalenie daty lub okresu powstania inwalidztwa na żądanie organu wojskowego lub gdy w toku postępowania przed wojskową komisją lekarską okazało się, że inwalidztwo nie powstało w okresie służby wojskowej,
- 5) ustalenie, czy inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, a na wniosek właściwego organu wojskowego również ustalenie, czy śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową,
- 6) ustalenie wskazań i przeciwwskazań w sprawie zatrudnienia inwalidy,
- 7) ustalenie potrzeby leczenia, protezowania lub szkolenia przysposabiającego do pracy,
- 8) określenie miesiąca i roku badania kontrolnego oraz wskazanie, jakie badania specjalistyczne należy wykonać przed skierowaniem na badanie kontrolne,
- 9) szczegółowe uzasadnienie orzeczenia,
- 10) podpisy wszystkich członków komisji biorących udział w wydaniu orzeczenia oraz pieczęć urzędową komisji,
- 11) pouczenie o prawie wnoszenia odwołania ze wskazaniem terminu do wniesienia i komisji właściwej do rozpatrzenia odwołania.

2. Wypis z treści orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej doręcza się zainteresowanemu żołnierzowi.

§ 22. 1. Od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej przysługuje żołnierzowi prawo odwołania się w ciągu 14 dni od doręczenia wypisu z treści orzeczenia. Prawo to przysługuje również członkowi rodziny zmarłego żołnierza, emeryta lub rencisty.

2. Orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej, od którego nie wniesiono odwołania, orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej okręgu wojskowego (równorzędnej) wydane po rozpatrzeniu odwołania oraz orzeczenie Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej jest ostateczne.

§ 23. Szczegółową właściwość wojskowych komisji lekarskich, tryb kierowania na badania przez te komisje, ich skład oraz szczegółowy tryb postępowania i wydawania orzeczeń normują przepisy wydane na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1970 r. Nr 16, poz. 134 i z 1972 r. Nr 53, poz. 341).

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 24. Byli żołnierze zawodowi zaliczeni do jednej z grup inwalidów, którzy mieli wyznaczony termin badania kontrolnego przez komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia po dniu 1 stycznia 1973 r., zostaną poddani badaniu kontrolnemu przez właściwą wojskową komisję lekarską w nowym terminie wyznaczonym przez wojskowy organ emerytalny.

§ 25. 1. O inwalidztwie żołnierzy zawodowych pełniących służbę w jednostkach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych orzekają garnizonowe wojskowe komisje lekarskie Wojsk Ochrony Pogranicza, wojewódzkie wojskowe komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych lub okręgowe komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wojsk Ochrony Pogranicza.

2. Okręgowe wojskowe komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wojsk Ochrony Pogranicza rozpatrują również odwołania od orzeczeń wydanych przez wojewódzkie wojskowe komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i garnizonowe wojskowe komisje lekarskie Wojsk Ochrony Pogranicza.

3. Centralna Komisja Lekarska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rozpatruje odwołania od orzeczeń wydanych przez okręgowe wojskowe komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wojsk Ochrony Pogranicza oraz sprawuje ogólny nadzór nad działalnością wszystkich wojskowych komisji lekarskich Ministerstwa

Spraw Wewnętrznych i Wojsk Ochrony Pogranicza w zakresie orzekania o inwalidztwie żołnierzy.

4. Centralna Komisja Lekarska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych uprawniona jest również do kwestionowania i przedstawiania Dyrektorowi Departamentu Zdrowia i Spraw Socjalnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych orzeczeń wojskowych komisji lekarskich w razie uzasadnionej wątpliwości co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub przepisami prawa.

5. Orzeczenia okręgowych wojskowych komisji lekarskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Wojsk Ochrony Pogranicza wydane po rozpatrzeniu odwołania oraz orzeczenia Centralnej Komisji Lekarskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych są ostateczne.

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1973 r.

Minister Obrony Narodowej: w z. *J. Urbanowicz*
Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: *W. Kawalec*